

*Debattartikel av Dan Sjöblom, generaldirektör, Konkurrensverket.
Publicerad i Ny Teknik 2015-02-15.*

”Fjärrvärme med tvång stoppar bästa alternativet”

Att Växjö kommun tvångsansluter villaägare till fjärrvärmens sätter konkurrensen ur spel. Det hindrar husägaren att välja värmesystem ur ekonomi- eller miljöhänsyn, skriver Dan Sjöblom, generaldirektör Konkurrensverket.

Växjö kommun tvingar köpare av kommunal tomtmark att ansluta sina hus till det kommunala fjärrvärmennätet. Enligt Konkurrensverket mening bryter kommunen därmed mot konkurrenslagen, något som drabbar fastighetsägarna. Att välja ett annat uppvärmningsalternativ som villaägaren ser som mer ekonomiskt, eller mer miljövänligt, är omöjligt.

Konkurrensverket har valt att gå vidare och överklaga den dom som kom i december 2015 från Stockholms tingsrätt och som gav Växjö rätt att tvångsansluta villorna. Nu blir det Marknadsdomstolen som får avgöra frågan.

En kommun, eller statlig myndighet, får inte agera på en konkurrensutsatt marknad på ett sådant sätt att konkurrensen sätts ur spel och privata aktörer drabbas. Det är inte meningen att en kommun, eller annan myndighet, ska kunna slå undan benen för privata företag. Så tolkar vi innebörden av ett tillägg i konkurrenslagen som kom för fem år sedan.

En kommun arbetar under helt andra ekonomiska villkor än privata företag. Kreditvärdigheten kan knappast ifrågasättas, och en kommun kan inte gå i konkurs. Eventuella förluster kan täckas av skattepengar. Konkurrensverket har framgångsrikt under senare år lyckats förmå kommuner och statliga organ att ändra sina beteenden. Några exempel: Statliga Casino Cosmopol i Sundsvall har ändrat sin marknadsföring och prissättning på mat så att andra restauranger inte slås ut. Kommunala Skelleftebuss ägnar sig inte längre åt beställningstrafik av bussar i konkurrens med privata bussföretag.

I fallet med Växjö kommuns krav på anslutning till fjärrvärmennätet så drabbas direkt andra leverantörer av energisystem. Det handlar till exempel om brunnsbörare och försäljare av värmepumpar, eller andra energisystem. Stockholms tingsrätt menade att Växjö kommun inte kan skada konkurrensen för värmepumpsföretagen eftersom kommunen inte säljer värmepumpar. Detta tycker vi är en för snäv tolkning av reglerna.

Genom kravet på anslutning till fjärrvärme så påverkar kommunen marknaden även för värmepumpar. En marknad kan, enligt Konkurrensverkets mening, direkt påverkas genom ett agerande på en angränsande marknad. På denna punkt anser Konkurrensverket att tingsrättens dom är felaktig.

Vi tycker att fastighetsägarna bör ges möjlighet att fatta självständiga och rationella beslut om val av uppvärmning.

I förarbeten inför tillägget i konkurrenslagen framhålls att fungerande konkurrens leder till lägre priser och avgifter, samt till högre service och valfrihet och möjlighet att påverka utbud av varor och tjänster. Vi anser att Växjö kommun genom kravet på tvångsanslutning till fjärrvärmenätet motverkar dessa syften.

Inte mindre än 90 procent av alla nybyggda småhus använder någon form av värmepump för sin uppvärmning. De flesta som har en möjlighet att välja föredrar en annan lösning än vad som är möjligt i Växjö.

Nu vill vi att ärendet prövas av Marknadsdomstolen, som är högsta instans. Det är många som väntar på ett klagande besked.

Dan Sjöblom, generaldirektör Konkurrensverket